

РОЛЬ СИСТЕМ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ У ЗБЕРЕЖЕННІ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ

**ОВЧАРЕНКО Поліна, здобувачка вищої освіти
спеціальність 053 Психологія
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: У роботі розглядається, як цивільний захист допомагає зберегти життя і здоров'я людей під час війни. Пояснюється, чому важливо мати систему, що організовує евакуацію, надає допомогу постраждалим та зменшує наслідки надзвичайних ситуацій. Також описані поради для населення: як діяти під час обстрілів, евакуації чи перебування в небезпечних умовах. Зроблено висновок, що знання правил і підготовленість людей значно підвищують їхню безпеку у воєнний час.

Ключові слова: цивільний захист, війна, безпека, евакуація, допомога, населення.

У сучасних умовах, коли наша держава переживає період воєнних випробувань, питання захисту життя та здоров'я людей набуває особливої значущості. У системі безпеки життєдіяльності важливе місце посідає цивільний захист, адже він покликаний організовувати дії населення в екстремальних обставинах. Завдяки роботі системи цивільного захисту знижується рівень ризиків для людей, зменшуються можливі наслідки небезпеки та формується культура безпечної поведінки. Таким чином, цивільний захист є невід'ємною складовою БЖД, адже саме він забезпечує практичне втілення заходів, спрямованих на збереження життя і здоров'я громадян у період бойових дій. Як свідчить кодекс цивільного кодексу України – функція держави, спрямована на захист населення, території, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період (Кодекс цивільного захисту України) [1].

Безпека життєдіяльності (БЖД) — це міждисциплінарна сфера знань, яка досліджує небезпеки природного, техногенного, соціального та інформаційного характеру, а також розробляє шляхи їх запобігання й зменшення негативного впливу на людину та навколишнє середовище. [2].

У системі цивільного захисту особливе місце займає прогнозування можливих ризиків та впровадження превентивних заходів. Це стосується

своєчасного оповіщення населення про небезпеку: сигналів повітряної тривоги, загрози мінно-вибухових предметів, ризиків пожежної небезпеки чи інших надзвичайних ситуацій. Завдяки цьому люди отримують змогу вчасно відреагувати та захистити себе й близьких.

Важливим аспектом є належне інформування населення про алгоритм дій у випадку таких тривог. Громадяни повинні знати, як правильно користуватися захисними спорудами, де вони розташовані та які правила поведінки діють у сховищах. Наприклад, необхідно заздалегідь підготувати індивідуальні засоби захисту, документи, найнеобхідніші продукти та воду. У сховищі важливо дотримуватися дисципліни: поводитися спокійно, не створювати шуму, поважати інших, допомагати дітям, літнім людям чи особам із хронічними захворюваннями [3].

На нашу думку, ці поради мають велике значення, адже саме вони допомагають людям бути готовими до небезпечних ситуацій. Якщо заздалегідь підготувати необхідні речі — документи, воду, продукти та засоби захисту — то під час тривоги можна швидше і спокійніше перейти до укриття. Не менш важливою є й підтримка одне одного: допомога дітям, людям похилого віку чи тим, хто потребує сторонньої опіки. Це не лише робить перебування у сховищі безпечнішим, а й створює атмосферу згуртованості та взаємної турботи.

Система цивільного захисту в Україні є важливою складовою безпеки життєдіяльності (БЖД) і покликана забезпечувати захист життя та здоров'я населення під час надзвичайних ситуацій. Вона охоплює організаційні, технічні та превентивні заходи: оцінку та прогнозування загроз, своєчасне оповіщення громадян, підготовку укриттів і навчання населення правилам безпечної поведінки. Особливу роль система ЦЗ відіграє у випадках бойових дій, оскільки злагоджені дії допомагають мінімізувати ризики та зберегти безпеку людей [4].

Отже, система цивільного захисту відіграє ключову роль у забезпеченні безпеки життєдіяльності, оскільки допомагає людям бути готовими до надзвичайних ситуацій і своєчасно реагувати на різні небезпеки, захищаючи життя та здоров'я. Завдяки прогнозуванню ризиків, превентивним заходам,

оповіщенню населення та навчальним програмам, громадяни знають, як правильно діяти та користуватися захисними спорудами. Дотримання правил поведінки у сховищах і взаємна допомога роблять перебування там безпечнішим і сприяють збереженню спокою. Таким чином, цивільний захист не лише практично оберігає людей, а й формує культуру безпечної поведінки, що є важливою складовою життя у умовах ризику.

Література:

1. Цивільний захист — функція держави... // Pharm.zt.ua. URL: <https://pharm.zt.ua/osvitniy-process/zahust>
2. Безпека // Prowse. URL: www.prowse.com.ua/bezpeka/
3. Дії населення під час бойових дій та інших надзвичайних ситуацій // Українська громада. URL: ukrainska-gromada.gov.ua/community/diyi-naselennya-pid-chas-bojovyh-dij-ta-inshyh-nadzvychnykh-sytuacij.html
4. Цивільний захист // GBR. URL: gbr.gmz.org.ua/civilnij-zahist-11-17-38-08-04-2025/

Abstract: *The paper examines how civil defense helps to preserve the lives and health of people during war. It explains why it is important to have a system that organizes evacuation, provides assistance to victims, and reduces the consequences of emergencies. It also describes advice for the population: how to act during shelling, evacuation, or being in dangerous conditions. It concludes that knowledge of the rules and preparedness of people significantly increase their safety in wartime.*

Keywords: *civil defense, war, security, evacuation, assistance, population.*

Науковий керівник - КОРОЛЕНКО Віктор
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв